

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

Ազգային Պատրիարքարանի

ԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՈՅ

ԲԱՅՈՒՄ 1884 ԱՄԻՆ

ՆԻՍՏ ԺԲ:

1 ՄԱՐՏ 1885

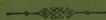
Կ. ՊՕԼԻՍ

1895

ԳԻՒՍՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՈՅ

ՄՈՅԻ ԳԻՒՍՆ

Տիգրան Էֆէնտի Եռասուֆեան	Ա. Արեւադէր
Քրիստոսաուր » Ղաղարոսեան	Բ. »
Յովհաննէս » Թորոսեան	Գ. »
Յակոբ » Պօշնակեան	Ա. Արեւադէր
Սանդան » Տամատեան	Բ. »
	Գ. »

Զեռնաստրեան Գիւան

Մատթէոս Եսկ. Իլվիրլեան Արեւադէր
Գարեգին Վրդ. Թաթարեան
Մարկոս Էֆէնտի Աղաբեղեանց

Դաստիարակութեան Գիւան

Ռէթէոս Էֆ. Պէրպէրեան Արեւադէր
Գէորգ » Ապտուլահ
Միքայէլ » Մամիկոնեան

Կարուածոց Գիւան

Քրիստոս Էֆ. Ղաղարոսեան Արեւադէր
Յակոբ » Եէմէնիճեան
Պօղոս » Թորգոմեան

Համարակարգեան Գիւան

Կարապետ Էֆ. Սըլվաճեան Արեւադէր
Մկրտիչ » Ճանճմեան
Գառնիկ » Յովակիմեան

Յարթերութեան Գիւան

Յովհաննէս Էֆ. Թորոսեան Արեւադէր
Ռուբէն » Պուլկուրեան
Վիշէն » Օրմանեան

Իրաստրեան Գիւան

Գարրիէլ Էֆ. Նորատունկեան Արեւադէր
Յովհաննէս ՔՏՅ. Մկրեան
Յակոբ Էֆէնտի Արշակ

Նախանճեռութեան Գիւան

Մինաս Էֆէնտի Զեքալ Արեւադէր
Յովհաննէս » Արշակունի
Նշան » Պօյաճեան

Խմբազրութեան Գիւան

Կարապետ Էֆ. Խմբիճեան Արեւադէր
Հաբարձու » Ալաճաճեան
Յակոբ » Գուրգէն

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

ՔԱՑՈՒՄՆ 1884 ԱՄԻ

ՆԻՍՏ ԺԸ.

1 ՄԱՐՏ 1885

ՆԱԽԱԳԱՀ. — Պատրիարքական Տեղապահ Ս. Հայր,
ԱՏԵՆԱՊԵՏ. — Տիգրան Էֆէնտի Եռուսփեան.

Օ Ր Ա Կ Ա Ր Գ

Խնդիր Կարգիկառական (Շարունակութիւն վիճաբանութեան—7-րդ էջ)

Ընդ Նախագահութեամբ Պատրիարքական
Տեղապահ Ս. Հայր, Ատենապետ Եռուսփեան
Տիգրան Էֆէնտի առեանն կը բանայ ժամը
5ին, ՚ի ներկայութեան 41 Երեսօրհանաց, ու
բոյ թիւն ՚ի վերջէ կը յանդի 52ի:

ԱՏԵՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆԻՆԻՔ

Բացակայութիւն

Ատենապետ Էֆէնտի յայտնելով թէ իր
ատենական գործողութիւնն միմայն կամա-
րական խաչիկ Էֆ.ի մէկ գիրն կայ Դիւանին
վրայ, որով հիւանդութեան պատճառաւ ժո-
ղովջ մի քանի նիստերէն բացակայ մնալն կը
ժամուցանէ և հետեւաբար հարկէ իր օրինա-
կան բացակայ արձանագրել ՚ի տունարի ներ-
կայութեան, կանցնի Օրակարգին:

Օ Ր Ա Կ Ա Ր Գ

Խնդիր Կարգիկառութեան. (Շարունակութիւն
վիճաբանութեան)

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՏ. — Ինչպէս զիտէր,
մեր Օրակարգի միակ խնդիրն է «այսօր չարու-
նակութիւն վիճաբանութեան ՚ի վերայ Կաթո-
ղիկոսական խնդրոյ»:»

Սակայն խօսք տալէ առաջ Երեսօրհան
Տեղաց, կը փութամ նախ ներկայել ժողովոյշ
Վարչութեան մէկ պաշտօնագիրն, վերաբեր-
մամբ վիճաբանել խնդրոյն:

Ատենապետ Էֆ.ի հրաւիրմամբ, Ատենա-
ղջօրի Էֆէնտի կընթեանու սոյն պաշտօնա-
գիրն:

Վսեմաշուք Ատենապետ Էֆէնտի
Ազգային Երեսփոխանական Ժողովոյ .

Ազգային կեդրոնական վարչութեան
Խառն Ժողովն ուշադրութեան առաւ կա-
թողիկոսական ընտրութեան խնդրոյն
նկատմամբ Ձեր ուղղած 65 համարաւ
պաշտօնագիրն , ինչպէս նաև Էջմիածնի
Ս. Սինօզի թուղթն զոր ըստ որոշման Ե-
րեսփոխանական Ժողովոյ՝ հաղորդելով
Ազգային Վարչութեան , յանձնարարած
էիք դաւառաց ուղղակի մասնակցու-
թեան հրաւերին նկատմամբ հարկ դա-
տած օրինական հրահանգն տալ անմիջա-
պէս Առաջնորդաց, և թղթոյն ամբողջու-
թեանը վրայ իւր կարծիքն բերել յա-
ռաջիկայ նստին :

Յայտնի է արդէն որ Ազգային Ժո-
ղովն իւր կողմէ կարգեալ յատուկ
Յանձնաժողովոյ մը խնամոց և աշխա-
տութեանը յանձնած էր կաթողիկոսա-
կան ընտրութեան խնդիրն , և Ազգային
Վարչութիւնն ՚ի սկզբանէ անտի սոյն
խնդրոյն ո՛չ միջամուխ եղած , և ո՛չ ալ
մասնակցած էր կատարուած տնօրէնու-
թեանց , գործողութեանց և բանակցու-
թեանց՝ որ նոյն Յանձնաժողովոյ միջոցաւ
տեղի ունեցած էին . հետեւապէս թէեւ
Ազգային Վարչութիւնն չէր կարող կարճ
միջոցի մը մէջ խնդիրն սերտել , և կար-
ծիք մը յայտնել , սակայն նկատելով
անոր փափուկ և ստիպողական հանդա-
մանքն , և նկատելով միանգամայն որ
Պատկ. Ժողովը՝ առանց բանաւոր նկատո-
ղութեան մը , զայն Վարչութեան չէր
յղեր , հարկ զգաց անոր յանձնարարու-
թեանն՝ համակերպել , և ահաւասիկ իւր
խորհրդակցութեան արդիւնքն կը ներ-

կայէ հետեւեալ առաջարկութեանց ձե-
ւով :

Ա. Ըստ որում՝ ըստ Ազգային Սահ-
մանագրութեան թուրքիոյ Հայոց՝ Էջմի-
ածնի Հայրապետի ընտրութեան մաս-
նակցելու իրաւունքն վերապահեալ է Ե-
րեսփոխանական Ընդհանուր Ժողովոյ ,
պատշաճ կը թուի սոյն իրաւանց կիրառու-
թեան համար երկու պատգամաւոր կար-
գել մին եկեղեցական և միւսն աշխարհ-
հիկ դասէն , և պարտուպատշաճ հրա-
հանգներն տալով անոնց յուղարկել ՚ի Ս.
Էջմիածին Ազգային Ժողովոյ կողմէ պատ-
րաստուած կաթողիկոսական ընտրելեաց
վերջին ցանկին համաձայն տալու համար
թուրքիոյ Հայոց քուէն՝ ըստ որոշեալ
թուոյն :

Բ. Ըստ որում Էջմիածնայ Ս. Սինօ-
զիին կողմէ դաւառական վիճակաց ծա-
նուցադրեր յղուեր են միանգամ , իրենց
կողմէ առանձինն պատգամաւորներ ընա-
րելու , և անոնց միջոցաւ կաթողիկոսա-
կան ընտրութեան մասնակցելու , ուստի
խնդրոյ նիւթ չ'ընտրուեալ համար լաւա-
գոյն կերեւի հրահանգ տալ նոյն վիճա-
կաց որ Ազգային Ժողովոյ կողմէ կար-
գեալ երկու պատգամաւորաց անունն
յղեն իրենց փոխանորդադիրն ՚ի Պատ-
րիարքարան :

Գ. Պատգամաւորութեան պաշտօնն
կատարելու համար Խառն Ժողովն յար-
մար կը դատի կրօնական Ժողովոյ Ատե-
նապետ՝ Գեր. Տ. Խորէն Սրբազան Արք-
եպիսկոպոսն և աշխարհականներէն Ձե-
րազ Մինաս Էֆէնտին , և զանոնք ընա-
րելի վը ներկայացնէ Պատկ. Ժողովոյդ ,
անոնց ուղեւորութեան ծախքն Ազգին
կողմէ վճարուելու պայմանաւ :

Ազգային վարչութեան Խառն Ժողովը իրաց արդի բացառիկ վիճակին մէջ սոյն առավարկութիւններն բանաւոր կը համարի, և կը հաղորդէ Պատկառելի Ժողովոյդ իմաստութեանը և որոշմանը, յայտարարելով միանգամայն թէ պատրաստ է անոնց գործադրութեանը ջանադիր լինելու եթէ Պատկառելի Ժողովը հաւանի որոշել:

Ի դիմաց Ազգային կեդր. վարչութեան

Կրօնական Ժողովոյ

Ատենադպիր Բ. Ատենապետ

Վ. Վրդ. Տեր Մինասեան Սիմէօն Եպիսկոպոս

Քաղաքական Ժողովոյ

Ատենադպիր Ատենապետ

Ն. Այվազեան Ս. Մարտոսեան

1885 Փետրվար 27

Կ. Պոլս

(Յեռ շնորհակալ)

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՅ. — Ինչպէս լսեցիր, վարչութեան սոյն պաշտօնագիրն՝ ժողովոյս նախորդ նստին մէջ կաթողիկոսական խնդրոյն վրայ խօսք առնող Երեւոյթանայ ոմանց կարծիքն կը շօշուփէ, յայտարարելով միանգամայն թէ իրը կործիր միայն կը ներկայացնէ, և ոչ թէ իրը վարչութեան առջարկի, և կը յաւելու նաև թէ պատրաստ է համակերպիլ սոյն մասին ժողովոյս կողմանէ ընելիք որ և իցէ անորինութեան:

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՅ. — Ատենապետ էֆէնտին կռիւթէ ներկայացեալ խնդրոյն մէջ վարչութիւնն համաձայն է ժողովոյս մեծամասնութեան կարծեաց, բայց եւ ատոր հակառակն կը տեսնեմ, վստօ զի մենք պատգամաւորութեան խնդրոյն մասին մեր վերջին

գումարման մէջ ու է խօսք բրած չէինք և տակաւին ոչսոր տիտի որոշուի մասնայնութեան ձևն, և սպա տիտի անցնինք նոյն խնդրոյն:

Գալով Առաջնորդաց, վարչութիւնն կը սե թէ իրենց բուէներն թող զրկեն, բայց տեսնենք թէ Ազգային ժողովս այս տարի նոր ընտրութիւն տիտի՞ կատարէ թէ չէ՞ անցեալ ստրուան ցանկին վրայ տիտի ընթանայ:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՅ. — (Ընդմիջմամբ) կը հրուիրեմ Ատենապետն էֆէնտին որ տարբեր կերպիւ չ'մտնէ վարչութեան սղաշտնագիրն, զի Նա չառջարկեր որ Առաջնորդ իրենց բուէներն զրկեն, սլլ միայն իրենց փոխանորդաբերն:

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՅ. — (Շարունակելով) Հետևարար վարչութեան առաջորիլ զրոյն Ա. յօդուածն բոլորովն անտեղի է և չ'համապատասխանէր ժողովոյս կողմանէ առինքն եղած յանձնարարութեան. . . :

(Մի քանի նատարանէ չ'տիթ ձայներ)

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՅ. — Թէ և չունիմ իրաւունք միջամտելու Երեւոյթան Տեալոց խօսից, բայց պարտքս է ուղղութիւն տալ վիճարարութեան:

Մեր անցեալ նստի բուէարկած բանաձևին մէջ երկու կէտեր կային: Առաջինն էր՝ յանձնարարել վարչութեան որ Սինոյի գըրոյն նկատմամբ հարկ դատած օրինական հըրաշանդն ապա Առաջնորդաց, և երկրորդ՝ թղթոյն ամբողջութեան վրայ իւր կարծիքն բերէ: Այսօր վարչութիւնն թղթոյն ամբողջութեան վրայ իւր կարծիքն բերելով հանդերձ՝ առաջարկութիւն մը ևս կը ներկայացընէ, զոր ժողովն կողէ կընդունի, կողէ կը մերթէ:

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՅ. — Մեր բուէարկած բանաձևին մէջ ընտրութեան վերաբեր

եալ խնդիր չ'կար , այլ միայն Առաջնորդաց օրինական հրահանգն տալու համար ստիպողական յանձնարարութիւն մը՝ որ դժբաղդաբար ց'արգ չէ գործադրած Վարչութիւնը :

Կառավարութիւնն մեզ օրէնք մը տուեր և ըսեր է թէ՛ այս օրինաց համաձայն պիտի մասնակցալ քու Կաթողիկոսիդ ընտրութեան մէջ : Բայց Սինօզն անտես աւելա՞վ Ազգ. Ժողովոյս՝ հետեւարար Թուրքիոյ Հայոց սոյն նուիրագործ եալ իրաւունքն , ուղղակի առաջնորդաց կը դիմէ . — Բայց ս'ով տուեր է իրեն այդ իրաւունքն . միթէ՞ Ազգը — ս'չ , օտար մը , և այդ օտարաց ձեռքը կը կատարուի ամեն ինչ : Եւ գիտէք թէ ս'րովսի ֆնասական հետեւանքներ կրնայ ունենալ այս բան , երբ մեր մեծազոր Տէրութիւնն իմանայ թէ՛ մեր Առաջնորդը Հիւպատոսաց հետ յարաբերութեանց և բանակցութեանց մէջ կը գտնուին . . . :

ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ Մ. ԷՅ. — (Ընդմիջմամբ) Սխալ է , այդպէս բան չ'կայ :

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Բ. ԷՅ. — (Առ. Մամիկոնեան Էճեհետի) Մի՛ ընդմիջէ՛ք զիս և թողէ՛ք որ շարունակեմ (Շարունակելով) : Երբ այդ հրահարագրերն Հիւպատոսաց ձեռամբ կը հասնին առ Առաջնորդս , մեր պարտքն է ընդ վայթ ազգաբարեւել սոցա որ չ'պարտաստանեն բնաւ այդ հրահարագրոց և եթէ պատասխանեն , Սահմանադրութեան և հետեւաբար Տէրութեան օրինաց հարստակ շարժած պիտի նկատուին : Միտ կողմէն Կեղզի Վարչութիւնն սրբաւար էր իմօշնել Բ. Գրանթէ՛ տունց մեր գիտութեան՝ Դեպանտոսն միկոսաւ այս մտք մասնակցական հրուէրներ զրկուած են Առաջնորդոց : Եթէ Վարչութիւնըն իւր այս օրինական պարտասխանութիւնն ՚ի գործ չէ գրում , պակասաբար գտնուած է , զի պէտք է զիտնալ թէ՛ մեր վրայ զիտող աչք մը կայ և կրնայ ըլլալ որ ընդունայն տեղը կուսկած հրուիրենք մեր վրայ . . . :

ԱՅՆԱՊԵՏ ԷՅ. — (Ընդմիջմամբ) Երբորդ անգամ կը հրահարեմ Ղաղարսեան Էճեհետի , որ զգուշանայ քանձին ենթադրութիւններով , Վարչական առաջարկն քննադատելէ : Զեր երեւակոյցած վտանգն բարբոսին անհիմն է , վասն զի այդ կարծիքն երբեք չի կրնար որ և իցէ կուսկածանայ ենթարիւել , բարեխնամ Կառավարութեան մեր Ազգային պաշտօնական մարմնաց վրայ ունեցած վտանգութիւնն : Ըստ օրինի կարող էք ձեր կարծիքն ազատօրէն յայտնել , այլ չեմ կրնար թոյլ տալ որ Առննարանք իրենց ազատ քննադատութեամբն , փոխանակ խնդիրն լուսարանելու , անտեղի ենթադրութիւններով դոյն ծանարեւենն , որ ուրիշ բանի չի կրնար ծառայել եթէ՛ ոչ շիտթելու :

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Բ. ԷՅ. — (Շարունակելով) Արգ, գառնալով վերստին խնդրոյն , վարչութեան այդ գրոյն Ա. յօդուածն բնաւ ընդունելի չեմ համարիր , վասն զի այժմ պատգամաւորաց խնդիր չունինք մեր սեղանին վերայ , նախ մեր մասնակցութեան եղանակն պիտի որոշեմք և սոցա պիտի անցնինք այդ կէտին : Ասիցջ զատ , կրնայ ըլլալ որ Ժողովս պատուիրակի պաշտօնն՝ փոխանակ Վարչութեան կողմանէ նշանակեալ անձանց յանձնելու՝ ուրիշ մը յանձնէ , թէ՛ և ըստ իս, պատգամաւոր զրկելու բնաւ հօրի չ'կայ : Մենք Հոգեւորս Տ. Մատթէ՛աս Կաթողիկոսի ընտրութեան մասնակցեցանք առանց մեր կողմանէ պատգամաւորներ առաքելու : Եւ միթէ՛ տնց եալ տարի ևս նոյն պատուիրակութեան ստատոսն Տ. Մատթ Երբաղանի յանձնելով գէշ Ըրի՛նք . միթէ՛ Նորին Սրբազնութիւնը շատ պատուարեր և անկեղծ կերպիւ չ'չարժեցաւ մեր իրաւանց պաշտպանութեան մէջ , և միթէ՛ նոյն պաշտօնն այս անգամ ևս յիշեալին չ'յանձնելով : Ընելեան անվտանգութեան սոց մը ըրած չե՛մք լինիր Նորս գէ՛մ :

Գալով ընտրութեան խնդրոյն , առ այս մեր քուէնորութիւնն եղած լնցած է արդէն :

Առաջնորդք զրիած են իրենց բուհներն , շատերն ալ անձամբ մասնակցած և Համագու- մարի 7 ընտրելեաց ցանկէն Ազգային Ժողովս երեք անուն անուելով յգեր է 'ի Ս. Էջմիածին իւր ընտրելեաց ցանկն 'ի գիմաց Թուրքոյ Հայոց : Արդ, երեք ընտրելեաց առաջինն, որ ինչպէս զիտէք, Ներսէս Պատրիարքն էր, 'ի Տէր հանգեաւ, բայց երկրորդն ու երրորդն կան, ուստի այսօր մենք այս Ժողովոյս մէջ կրնամք նոյն ցանկէն առուելագոյն բաւ և ստացողն եր- լորդ ընել և խնդիրն վերջացնել : Ի՞նչ հարկ վերստին նամակներ գրելու, Հեազգրեք բաշե- լու և պատշամուտոններ զրկելու :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Խօսքն Գուրգէն է- ֆէնտիինն է :

ԳՈՒՐԳԷՆ Յ. ԷՖ. — Ղազարսեանն է- ֆէնտիին համամա լինելով, ես ևս Վարչու- թեան գրոյն ղէմ պիտի խօսիմ, բայց խօսք առնելէ յտասջ, պիտի սպասեմ որ ըստ օրէ- նի՛ նախ թեր խօսող մը գտնուի :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Թեր խօսող կայ :

(Խօրին լուս.թիւն)

ՄԷՐԵՏ-ԳՈՒՆԻ Յ. ԷՖ. — Մէ՛թէ Վար- չութիւնը իւր Տեղեկարբերն կամ ներկայացու- ցիչը չ'ունի աստ որ պատասխան է :

ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ Մ. ԷՖ. — (Իբր անգամ Վարչութեան) Վարչութիւնն իւր կողմանէ Տեղեկարբեր չէ՛ կարգած :

ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ Ռ. ԷՖ. — Ուրեմն, թող Դիւանն հաճի հարկ եղած բացատրութիւնքն ստղ մեզ Վարչութեան գրոյն մատնի :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Ձեր Դիւանն այդ տեսակ արշաժօն մը չունի, բայց երբ երես-

փոխանք ոմանք խորձելու կեննն Վարչու- թեան զիրն և կուզեն տարբեր կերպիւ մեկ- նել զայն, յայնժամ միայն Դիւանն կը սար- տասուրի լուսաւորել մտքերն և Զանալ որ խըն- զիրն իւր ազդութեանն չ'ընդի :

ՄԿՐԵԱՆ Տ. Յ. ՔԷՅ. — Թէեւ Վարչու- թիւնն զիտ Տեղեկարբեր կարգած է, բայց չու- զեցի խօսք առնուլ յուսալով թէ՛ Պատի. Ժ. զըզդ անմիջապէս կ'ընդունի Վարչութեան առաջարկն, իսկ այժմ պարտաւորուած եմ խօսիլ, ըստ որում կը տեսնեմ թէ՛ զիտողու- թիւնք տեղի կուեննան այդ թղթոյն նկատ- մամբ :

Պատի. Ժողովը Անիոյի զիրն յլելով առ Վարչութիւն, կը յանձնարարէր միանգամայն նմա որ թղթոյն ամբողջութեան վրայ իւր կործիքն բերէ, Հեաեւորար ըստ այս յանձնա- բարութեան՝ Վարչութիւնն ես այսօր կուզայ իւր կործիքն բերել, հանդերձ մասնաւոր ա- ռաջարկութեամբ մը : Սակայն ես՛ իբր Տեղե- կարբեր կը յայտարարեմ թէ՛ Վարչութիւնն համադուած լինելով հանդերձ՝ թէ՛ իւր առաջար- կի գործարդութեամբն կարելի է հաշտեցնել այն պարագայներն որք անհաշտ կերեւին, չ'արդեք անոր ընդունելութեան վրայ, այլ ամեն ինչ կը յանձնէ Պատի. Ժողովոյը չըջահայեաց և իմաստուն անօրինութեան :

ՄԷՐԵՏ-ԳՈՒՆԻ Յ. ԷՖ. — Կարելի է՞ արդեօք որ Տեղեկարբեր Հայոն հաճի այդ նաչ- տեցնելու պարագայն տեղի հասակ կերպիւ բացատրել :

ՄԿՐԵԱՆ Տ. Յ. ՔԷՅ. — Ձեր Վարչու- թեան համադումն է թէ՛ երբ հրահանգ տըր- ուի վիճակաց որ Ազգային Ժողովոյս կողմա- նէ կարգեալ երկու պատուիրակաց անուան յղեն իրենց փոխանորդագրերն 'ի Պատրիարքա- ղան, յայնժամ Անիոյին և Ազգային Ժողովոյս միջեւ խնդիր չ'իմար, և արսպէս կարելի կը լի-

նի, ինչպէս ըստի, հայտնեցնել այն կէտերն որք անհշտեանի կը թուին :

ԳՈՒՐԳԷՆ Յ. ԷՑ. — Տեարք. Ազգային ժողովս այս երկրորդ անգամ կը ձեռնարկէ ամենայն Հայոց կաթողիկոսի ընտրութեան : Անցեալ նստին արդէն սոյն խնդրոյն մէկ մասին վրայ իւր որոշումը տուաւ, յայտարարելով թէ՛ Թուրքիոյ Հայոց Ազգային-ժողովն այս անգամ եւս պիտի մասնակցի ամենայն Հայոց կաթողիկոսի ընտրութեան, եւ այսպէս նուիրագործեց իւր անցեալ տարուան որոշումը :

Իսկ այսօր որ մասնակցութեան եղանակն պիտի որոշուի, Վարչութիւնն ալ կուզայ իւր կողմանէ տարբեր առաջարկ մը բերել մեղ, որով եւ խնդիրն կը ճշուորի : Ուստի հարկ է ժողովոյս՝ նախ մասնակցութեան եղանակն որոշել եւ ապա անցնիլ Վարչութեան առաջարկի քննութեան :

Արդ, դիտէք թէ անցեալ տարի բուռն ոգեւորութեամբ, ինչ որ այս տարի չեմ տեսներ, 7-8 նիստեր զոնեցինք, եւ հակառակ կաթողիկոսական Յանձնաժողովոյ կողմանէ բերուած առաջարկին, վերստին 1866 ի ընտրական եղանակն քուէարկեցինք եւ ընդունեցանք մի քանի բարեփոխութեամբք : Յետ այնորիկ, ընտրութեան աւուրց մէջ, վերջստին նոր բարեփոխութիւն մը բերուեցաւ, որոյ հակառակ քուէ տուի ես սա դերպանց պատճառներով թէ՛ նախ օր՝ Ռուսիոյ կատարութեան կողմանէ 66 ի դրութեան գործադրութեան մասին ո եւ է արգելք մը չէր յարուցուած եւ երկրորդ Վսեմ Նուբեան է-ֆէնտի, իր Յանձնաժողովոյն անդամ եւ մին այդ նոր առաջարկութեան տերերէն կը յայտարարէր թէ՛ չ'իրնար ապագայի կ ժողովն թէ՛ այս նոր բարեփոխութիւնն անպատճառ կընդունուի Ռուս կատարութեանէն, եւ կառաջարկէի 66 ի ընտրական եղանակն ընդունիլ 8կ ի բարեփոխութեամբ :

Գալով Վարչութեան այսօրուան առա-

ջարկի դրոյն, պիտի բուժ թէ այս եւ նմանօրինակ առաջարկներ կրնան քայլ առ քայլ զմեզ Պալատէնիայի մօտեցնել : Այսօր այս շարիս վաղիւ նոր բարեփոխում մը եւ այսպէս մի օր բոլորովին հեռանալով Սահմանադրութենէն, Պալատէնիայի պիտի յարկնք : Ահա այս տեսութեամբ Վարչութեան առաջարկութիւնն ինձ համար բոլորովին անընդունելի է :

Գալով ուրիշ կէտի մը, ժողովս անցեալ նստին Սինօղի դրոյն մասին հրահանգ մը քուէարկեց որ էր . « Յղել Սինօղի զիրն առ « Վարչութիւն յանձնարարելով որ Գաւառաց « ուղղակի մասնակցութեան հրաւէրին նկատ « մամբ հարկ դատած օրինական հրահանգն « տայ անմիջապէս գաւառական Ուսննորդաց « եւ թղթոյն ամբողջութեան վրայ իւր կար « ժիքն բերէ յառաջիկայ նստին : »

ՄԱՍԻՎՈՆԵԱՆ Մ. ԷՑ. — (Իբր անդամ Վարչութեան) Այդ հրահանգին մէջ հարկ դատած օրինական բառն զրուած է եւ ոչ թէ՛ հարկ եղած օրինական բառն :

ԳՈՒՐԳԷՆ Յ. ԷՑ. — (Շարունակելով) Անցեալ նստին ժողովս նկատողութեան առնելով խնդրոյն փափկութիւնն, այսու հանդերձ չ'ուզելով բացարձակապէս յայտարարել եւ զգացնել տալ աշխարհի թէ՛ Հայոց Երեսփոխանական ժողովն բոլորովին կը մերժէ Սինօղի զիրն, փափկութեամբ շարժեցաւ եւ այս օրինակ հրահանգ մը խմբագրեց, որ ըստ ինքեան բաւական է շեշտելու համար ժողովոյս բուն միտքն : Ժողովն նկատելով որ հըրաւիրագիրք կրնան հասած լինիլ ի ձեռս Առաջնորդաց եւ սոքա եւս պատասխանեն, ուստի անմիջապէս բառն դրաւ իւր հրահանգին մէջ. իսկ գալով օրինական բառին, ամենքնիդ ալ կրնաք անշուշտ ըմբռնել թէ՛ այս բառն կը նշանակէ թէ՛ Ազգային Նրբափոխանական ժողովն, իբր ներկայացուցիչ մարմին համայն Թուրքիոյ Հայոց վիճակաց, իւր օրի-

նօքն, աշխնքն Սահմանադրութեան տրամադրութեան համաձայն պիտի մասնակցի իւր կաթողիկոսին ընտրութեան : Գաղով երկրորդ կէտին, վարչութիւնը կրէ թէ՛ իննորոյ նիւթ չ'ընողը համար եւ այնչափ ասանայն միակ պատճառաբանութիւնն որով Ազգային ժողովոյ օրէնքէն տարբեր օրէնք մը կուզեն դնել մեր առջեւ : Բայց ի՞նչ ըսել է իննորոյ նիւթ չ'ընողը : միթէ՞ իննորոյ նիւթ չ'ընողը համար պարտական եմք ընդունել զՊալատէնային կէտ առ կէտ : միթէ՞ այս Ազգային-ժողովն պիտի խոնարհի՞ ամեն հովերու առջեւ : Փափաքելի է ուրեմն, որ երբ ո եւ է բարեփոխել առաջարկութիւն կը ներկայանայ ժողովոյս, օրինական պատճառաբանութեամբ մը ներկայանայ այն : Եթէ արդար միջոց մը կառավարկուի՝ անոր ընդունելութեան մասին եւ հարկ է ապահովութիւն մը ցոյց տալ մեզ, ապա թէ ոչ մերժելի է այն : Բողանդակելով ուրեմն, կառավարկեմ :

Ա. Մերեմէլ Խառն ժողովոյ առաջարկութեան գիրն ի մասին կաթողիկոսական ընտրութեան իննորոյ եւ մասնակցել 1866 ի օրինօք եւ 1884 ի բարեփոխութեամբ :

Բ. Իսկ զայով Պատուիրակութեան խնդրոյն, նկատելով որ ժողովն արդէն անցնել տարի ընդունած է մասնաւոր պատուիրակաց առաքումն, թկեւ Հոգեւոյս ներսէս Պատրիարք վերջին ժամուն՝ այլ եւ այլ բանաւոր նկատուններով հարկ դատած է զայս պաշտօն յանձնել Տ. Մակար Սրբազանի, այս անգամ եւս չարժիլ ըստ անցնել ամի որոշման :

ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ Մ. ԷՅ. — (Անդամ Բաղարական ժողովոյ) Ես կը կարծեմ թէ, ինչպէս ուրիշ պարագայից մէջ, նոյնպէս եւ այս անգամ Ձեր վարչութիւնը իւր Սահմանադրական իրաւանց եւ պարտուց համաձայն շարժած եւ զարժանն ի դորձ դրած է : Ազգային ժողովք կորոյն եւ ըստ այնմ հրահանգ կուտայ վարչութեան որ Մինողի

պալատնադիր մասին հարկ դատած օրինական հրահանգն հաղորդէ առ Գաւառական Առաջնորդս եւ թէ թղթոյն ամբողջութեան վրայ իւր կարծիքն ընելէ թող որ այս երկու որս չունենըն գրեալ չին բաներ :

ՄԵՐԵՄԷՆ-ԳՈՒԼԻ Յ. ԷՅ. — (Առ Ատենաբանն) Մամիկոնեան էֆէնտի կը սխալի կարծելով թէ մեր հրահանգին մէջ հակասութիւնը կան : Եթէ կըրդէ, բացատրեմ :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՅ. — (Առ Մերեմ-Ղուլի ԷՅ.) Թողէք որ Ատենաբանն չարունակէ, եւ ապա ըստ կարգի պատասխանեցէք իրեն : Շարունակեցէք Մամիկոնեան էֆէնտի :

ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ Մ. ԷՅ. — (Շարունակելով) Ուրեմն Ձեր վարչութիւնն իրեն տրուած հրահանգին համաձայն կրնար նոյն ժամայն հարկ դատած հրահանգն տալ առ Գաւառական Առաջնորդս, առանց պատասխանատու մնալու առաջի Ազգային ժողովոյ : Այլ սակայն նկատելով որ Խառն ժողովն Չորեքշաբթի պիտի դումարի, յորում նկատողութեան պիտի առնուէր իննորոյն, եւ Ազգ. ժողովն՝ Ուրբաթ, եւ հետեւաբար այս երկու դումարմանց միջեւ միայն մէկ աւուր միջոց մը կայ, խոհեմութիւն համարեցաւ այդ մէկ օրն եւս յետաձգել Գաւառական Առաջնորդաց լողունելիք հրահանգն, որպէս զի իննորոյն վրայ իւր կարծիքն ալ հաղորդէ ժողովիդ, որ ահա այսօր բերած է առաջարկութեան ձեւին տակ, առանց պնդելու անոր՝ ընդունելութեան վրայ : Բայց, թէ վարչութիւնն ի՞նչպէս զոյացուց այս տեսակ կարծիք մը, կուզեմ խօսել այդ կէտին վրայ ես :

Ազգային վարչութիւնն դատու ինքզինքն, ինչպէս Ազգային ժողովն եւ համայն Ազգն կաշկանդեալ վիճակի մը մէջ. զի մէկ կողմէն կաթողիկոսական ընտրութեան չ'կարենալ մասնակցելու վախի կար, եւ մյուս կողմէ եւս

Պայտճէնեանի մերձեան լաւ երկիրն և ուստի մինչև Եօթն կաթողիկոսի մը ի գահ բարձրացրին եւ Նսրբա միջոցաւ ընտրական որոշեալ Գաբաշի մը պէտ ինչ խոհեմութեան համարեց առաջարկել սոյն հայտարար միջոցն որ ըստ ա մենայնի համաձայն կը դտնէ Ազգային շահուցս իւր Վարչութեան առջարկին ։ լաւ ։ եթէ ոչ առ զարտուատ է անմիջապէս դորձադրել Ժողովոյ կողմանէ իրեն հաղորդուած հրահանգն ։

ԱՅՎԱԶԵԱՆ Տ. Ե. ՎՐԿ. — Պետք է որ այս Ազգ. Ժողովն բուն խնդիրն մէկ կողմ դընելով զբաղի Վարչութեան ստաջարկի քըննութեամբ ։ զի մեր ժամերն սուղ են եւ խընդիրն արագ բուժուած կը պահանջէ ։ Աւստի ես պիտի խօսիմ մի միայն ընտրութեան մասնակցութեան եղանակին վրայ ։ որ մեր այսօրուան Ծրակազմի վիճարանելի միակ խնդիրն է ։

Ժողովն իւր վերջի գումարման մէջ որոշեց այս անգամ եւս մասնակցել ամենայն Հայոց կաթողիկոսի ընտրութեան եւ այս աւուր նստի վերապահեց որոշել մասնակցութեան եղանակն որոյ մասին եղած վիճաբանութիւնը ակնբեւե կը ցուցնեն թէ՛ ո՛չ 66ի եւ ո՛չ ալ Տիկ գրութիւնքն կարող եղած են արհող զորութեան այժ ունենալ ։ հետեւաբար ինձ այնպէս կը թուի թէ պարտաւոր եմք այն տեսակ եղանակ մը որոշել եւ ընդունիլ որ կաթողիկոսական ընտրութեան խնդրոյն մէջ թէ՛ Թրքահայոց եւ թէ՛ Ռուսահայոց իրաւանց հետ հաշտ լինի ։ զի այսօր վերձով կը տեսնեմք թէ՛ Աստմանաղորութիւն եւ Պալատէնեայ դէժ առ դէժ եկած կը մըցնին ։ սա տարբերութեամբ որ Աստմանաղորութիւնն Ազգային շրջանի մէջ պատրաստուած է ։ իսկ Պալատէնեան անկից դուրս ։ Բայց նկատելով որ մեզ նիւթապէս ժամանակ կը պակսի այդ մասին վերջնական տնօրէնութիւն մընել եւ թէ սրտաւարեր չէ Ժողովոյս հա-

մարք տակաւին մէկ տարի չ'անցածք ելնել նոր եղանակ մը ընդունիլ ։ կատարակեմ՝ այս անգամ եւս Տիկ բարեխիտեալ դրութեամբ մասնակցել ընտրութեան, եւ առ այս՝ միօրինակ գրութեան մը համատարութիւնն ։ ինչպէս քիչ մ'առաջ յայտնեցի ։ վերապահել նորընտիր կաթողիկոսին ։

ԹՈՐՈՍԵԱՆ Տ. Ե. Ե. — Ինձ այնպէս կը թուի թէ Ժողովն անցեալ նստին լաւ ուղղութիւն մ'առած էր ։ այս անգամուան թողլով ընտրութեան եղանակի կէտն որոշել ։ որպէս զի կարելի լինէր առ այս՝ Վարչութեան կարծիքն ալ առնուլ ։

Ձեռ ուղեր խօսիլ այժմ Վարչութեան բերած առաջարկին վրայ ։ զի անշուշտ նա եւս իւր պատճառներն ունեցած լինելու է այս տեսակ կարծիք մը յայտնելու համար, այլ խօսքս ամփոփելով 188ի ընտրական եղանակին վրայ, զոր ընդունելու տրամադիր կերեւի ծաղովդ, կը նկատեմ թէ՛ այդ եղանակն երկու մասուռ ։ նախ՝ Համադումար Ժողովոյ վերաբերեալ զործողութեանց մասը ։ եւ երկրորդ՝ Ազգային Ժողովոյ վերաբերեալ մասը ։ արդ ։ որովհետեւ նիւթապէս ժամանակ կը պակսի Համադումար Ժողով գումարելու ։ հետեւապէս թերի զործողութիւն մը կատարած պիտի լինինք, եթէ Ազգային Ժողովն իրեն պատկանեալ մասը զործողէ ։ ուստի հարկ է մեզ մասնակցել այնպիսի եղանակու մը որ միջին ճամբայ մը ցոյց տայ ։ Սա նպատակաւ, ես կատարողիմ որ Համադումար Ժողովոյ պատրաստած ցանկը, նոյնութեամբ ընդունելով, Ազգային Ժողովոյ եռանուն ցանկը, քր սրկած է հոգելոյս ներքես Պատրիարքի վախճանիմաք, լրացնենք նոյն եռանուն ցանկն զուրս առաւելագոյն քուէ ստացող Ե պիտկոպոսին անուամբ ։ իւր երրորդ ընտրելի, եւ զրկել էլ միւսներն, թողլով ազգայ կաթողիկոսին՝ ընտրութեան միօրինակ եղանակ մը սահմանել ։

ՄԵՐԵՆԵՄ-ԳՈՒՂԻ Յ. ԷՅ. — Թէ՛ Թորոսեան էֆ. փ առաջարկն եւ թէ՛ անկից առաջ ներկայացուածներն բանաւոր կրնան համարուել, բայց նախ, ներքեցէք ինձ դիտել տալ թէ՛ շատ սխալ ուղղութեան մէջ է մեր վիճարանութիւնն: Եթէ նախ Վարչութեան զբոյն վրայ կարծիք յայտնելու եւ ապա խընդրոյն վիճարանութեան անցնելու գրութիւնն ընդունի՞նք, խնդիրն իւր բնական ճամբուն մէջ զբաժ կը լինի՞նք:

Արդ, առաջին կէտին վրայ խօսելով, ես կը կարծեմ թէ որովհետեւ անցեալ անգամ չ'կրցինք որոշել ընտրութեան եղանակն, Վարչութիւնը շփոթած է եւ ասոր համար է որ առաջարկի ձեւով իւր կարծիքը կը բերէ մեզ. սակայն Նա պարտաւոր էր անմիջապէս հրահանգ տալ դաւառական Առաջնորդաց որպէս զի մի գուցէ մասնակցողներ զանուխն, եւ ապա կրնար իւր կարծիքն ու դիտողութիւնը բերել:

Ինչ որ ալ լինի Վարչութեան առաջարկի ոգին, ես պիտի ըսեմ թէ՛ ինքն շատ յառաջ զնացած է մեզի ընտրելիներ ցոյց տալով. ասակից ցած իւր զբոյն մէջ Պալատնեայի տրամադրութեանց հետ հաշտեցնելու եղանակ մ'ալ չ'նշմարուիր:

ՃԱՆՈՒՄԵԱՆ Մ. ԷՅ. — (Իեմն Էլեկելով) Խօսելէ առաջ դիտել կուտամ Պատգ. Երեւիտխան Տեարք թէ՛ այսօր որ այս տեսակ կենսական խնդրոյ մը վրայ խորհրդակցելու համար զուսմարուած եմք, զժբաղդաբար մեր Եպիսկոպոսական երեք աթոռներն միանգամայն թափուր կը մնան: — Ո՛րք են Սօմէօն, Խորէն եւ Մատթէոս Սրբազաններն . . . :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՅ. — (Ընդմիջւամբ)Տ. Մատթէոս Սրբազան Աղբալին պաշտօնիւ Պօլսէն բացակայ մնալն զորով հաղորդած լինելով Դիւանինս, արդէն անցեալ նստի բացման սպանուն ծանուցի ժողովոյդ որ ըստ այնմ, իբր օ-

րինաւոր բացակայ նշանակել տուաւ նորին Սրբազնութեան անունն ՚ի տուժարի ներկայութեան: Իսկ Սիմէօն Սրբազան՝ հիւանդութեամբ չէ կրցած ներկայ գտնուիլ ժողովոյս այս աւուր զուսմարման:

ՃԱՆՈՒՄԵԱՆ Մ. ԷՅ. — (Շարունակելով) Գտնալով ուրեմն օրուան խնդրոյն, կը տեսնեմ թէ Պալատէնեայ ըսուած օրէնքին դէմ դիտողութիւնը տեղի կուեննան եւ կուզուի սրբազրել տալ դայն՝ համաձայնեցնելու համար մեր Սահմանադրութեան. բայց ի՛նչ իրաւարեմ թէ մենք մեզ շնորհեալ օրինաց մէջ մի տրամադրութեան համաձայն կուզենք շարժիլ, զարմանալի չէ ուրեմն որ նոքա եւս նախանձախնդիր լինին իրենց օրինաց անթերի գործադրութեան եւ կարծեմ արդարութիւն ալ չէ այս վերջինն զօհել առաջնոյն, որ աւելի հին օրէնք մ'է:

Ես չեմ ըսեր թէ Պալատէնեան յաւիտեանապէս անվտիտխելի է, վասն զի ասոր հաւկտանին ցոյց տուաւ մեր նախորդ Կաթողիկոսն՝ վտիտխել տալով անոր ինչ ինչ յօդուածներն, այլ սակայն, սոս այս երկուստեկ համաձայնութեան մը գալու համար մենք եւս պարտիմք զօհողութիւններ յանձն առնուլ, զի նոքա եւս մեր եղբայրներն են եւ պէտք է մեր մէջ համերաշխութեան ոգին տիրէ: Այո՛, խղճի խնդիր մ'է սա եւ պէտք չէ կարելի եղած օժանդակութիւնն զանալ մեր եղբարց: Տեսէ՛ք, անցեալ տարի Ամեն Մահար Սրբազան որսխալ՝ քաջութեամբ եւ վեհանձնութեամբ Կաթողիկոսական խնդրոյն մէջ պաշտպանեց Թուրքիոյ Հայոց մասնակցութեան իրաւունքն եւ ետ քաշուեցաւ տեղի տալու համար հոգեւոյս Ներսէս Պատրիարքին:

Գալով Սինօզի գրոյն, ցաւելով կը տեսնեմ թէ՛ այդ գրոյն դէմ աննպաստ դիտողութիւնք եւ ծանր ակնարկութիւնք տեղի կուեննան և մինչև իսկ անցեալ նստին մէջ ըսողներ կ'զան թէ՛ այդ Սինօզն Սուրբ չէ՛ . . .

(Բազում նստարաններէ շուկ եւ աղմուկ)

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — (Ի ճայն զանգակի)
Այդ տեսակ խօսք ըսող չեղաւ :

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՖ. — Այ՞, ես էի
անցեալ նստին մէջ ըսողն թէ՛ Սինօզն Սուրբ
էջ, զի օտարէն ընտրուած է այն . . . :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — (Առ Ղազարոսեան
հեծ.) Եթէ նայն օրն աղմկի մէջ այդ տեսակ
բառ մը արտասանեցիք, եւ այս պահուս կը
կրկնէք, ես ալ այժմ ի պաշտօնէ դժիւր ի կարգ
կը հրաւիրեմ Ղազարոսեան էֆէնտի : (Առ.
ձանքմեան հեծ.) Շարունակեցէք :

ՃԱՆՆՐԵԱՆ Մ. ԷՖ. — Վերջացնելով ու-
րեմն, կը խնդրեմ իմ աղնիւ պաշտօնակից-
ներէս որ մեր Եկեղեցական իրաւանց պահ-
պանութեան խնդրոյն մէջ ջանանք մեր Ռու-
սահայ եղբարց հետ համերաշխութեամբ գոր-
ծել : Այս է ահա իմ կարծիքս, մնացեալն
Ժողովոյդ խոհեմութեան եւ իմաստութեան
կը թողուի :

ՔԱՅՆԵՐ. — Գո՛ւէ, քո՛ւէ, ալ բաւ է :

ՌԻՐԻԵ ՆՍԱՐԱՆՆԵՐԷ — Մե՛նք ալ կու-
ղենք խօսիլ :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Որովհետեւ այս խըն-
դիրն բացառիկ կարեւորութիւն մ'ունի, ուս-
տի Գիւանս հարկ կը տեսնէ խնդրել Տեառք,
որ խնդրոյն փափկութիւնն 'ի նկատի առնե-
լով, շտապաւ չը դիմէք քուէարկութեան, եւ
թոյլ տաք մէն մի Երեսփոխանի՝ աղատօրէն
յայտնել իւր կարծիքն եւ ըստ այնմ խոհուն
դիտակցութեամբ որոշել խնդիրն :

(Յամենուստ Երեսփոխանք կը հաւանին
այն առաջարկութեան :)

ՄԷԼԻՊԵԱՆ Մ. ԷՖ. — Ես կարճ պիտի
խօսիմ : Տեղեկաբեր Մկրեան Հոյրն քիչ մ'ա-
ռաջ յանուն Վարչութեան խօսելով՝ ըսաւ
թէ՛ այս տեսակ առաջարկութիւն մը ներկու-
յացնելով, Վարչութիւնն կը կարծէ թէ՛ ան-
հատ կարծուած կէտ մը կարելի պիտի լինի
հաշտեցնել : Պալատէնիան կը տրամադրէ թէ՛
մէն մի գաւառ իւր յատուկ ներկայացուցիչն
պիտի ունենայ ընտրութեան պահուն 'ի Ս. Էջ-
միածին, հետեւաբար Վարչութիւնն կարծելով
թէ՛ գաւառը կրնան իրենց փոխանորդագիրն
այս Ժողովն կարգել երկու պատուիրակաց
յանձնել, որք համայն Փոքրիցայ Հոյրց ներկա-
յացուցչի անուամբ պիտի ներկայանան ընտ-
րողական Ժողովցոյս, մեծապէս կը սխալի,
վասն զի, ինչպէս ըսի, այդ առաջարկն Պալա-
տէնից տրամադրութեանց կը հակառակի բու-
լբովին, հետեւաբար նորա ընդունելութեամբն
եւ չեմք կարող ու է համաձայնութեան մը
յանդիւլ : Ուստի այս նկատութեամբ, քա-
նի որ մեզ նիւթապէս մ'աժամանակ կը պակ-
սի, կառաջարկեմ այս անգամ ես ըստ 1866ի
եղանակի մասնակցիլ ընտրութեան . իսկ գա-
լով վերստին ընտրութիւն կատարելու կամ
անցեալ տարուան բու՛ններն նոյնութեամբ ըն-
դունելով երրորդի մը ընտրութեան խնդրոյն,
այս մասին ես իմ կարծիքս յայտնել կը վե-
րապահեմ իւր կարգին :

Իսկ գալով պատուիրակութեան կէտին
տտի երկրորդական խնդիր մ'է եւ ընտրական
եղանակն որոշուելէ վերջ, Ժողովս կրնայ այդ
մասին եւ տնօրինութիւնն մ'ընել սպիտեքն թէ
պատուիրակներ զրիւկ հա՞րկ է եւ թէ զո՞վ :

ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ Ո. ԷՖ. — — Մէլիբեան է-
ֆէնտիի երախայցութիւնն ընդունելով հան-
դերձ՝ ես եւ զիտել կուտամ թէ՛ Ժողովս ան-
օգուտ եւ անհասկանալի ձեակերպութիւն մը
կատարած պիտի լինի, եթէ, ըստ առաջար-
կի Վարչութեան՝ հրահանգ տայ գաւառական
Առաջնորդաց որ իրենց փոխանորդագրեն

յղեն 'ի Պատրիարքարան սորա կողմանէ կարգեալ պատուիրակաց :

Իսկ գաղով վերստին քուէտրութիւն կատարելու խնդրոյն , ես բնաւ հարկ չեմ տեսներ այդ աեսակ նոր աշխատութեան մը և կ'առաջարկեմ քուէից առաւելութեան կարգաւ առաջին երեք ընտրելեաց անուանքն առնելով յղեւ 'ի Ս. Էջմիածին :

ՓԱՆՈՍԵԱՆ Կ. ԷՖ. — Ես ոչ խնդրոյն դէմ պիտի խօսիմ և ոչ ալ թեր , այլ պարզ դիտողութեամբ մը պիտի բաւականանամ :

Մենք ինչ ձև և դոյն ալ տալ ուզեմք Կաթողիկոսական խնդրոյն , մեր մէջ միայն պիտի տամք : Բայց բնաւ չեմք ուզեր խորհիլ թէ՛ սոյն սրբազային յ'որում Ռուս Կաթալիկ վարութիւնն չ'ընդունի մեր ընդունած եղանակըն , ի՞նչ պիտի լինիմք . միթէ՞ պարտապաշտեալն աշխատած չ'պիտի լինիմք : Կը խնդրեմ Պատի . Ժողովէդ որ այս կարեւոր կէտն ևս չ'վրիպեցնէ իւր ուշադրութեանէն :

ԳՈՒՐԳԵՆ Յ. ԷՖ. — Պիտի խնդրէի Գիււանէն որ հաճի ժողովոյս հաղորդել ներկայացեալ խնդրոյն մասին Իզմիրեան Սրբազանի զբաւոր կարծիքն ևս , որ կրնայ իւր կարեւորութիւնն ունենալ :

Զանազան նստարաններէ Երեսփոխանք ձայնակցելով Գուրգէն Յ. Էֆէնտիի սոյն առաջարկութեան , Ատենայետ Էֆէնտի ժողովոյն կը հաղորդէ Գեր. Իզմիրեան Սրբազանի հետեւեալ զբաւոր կարծիքն ևս :

Վսեմափայլ Ատենայետ Էֆէնտի
Ազգային Պատկառելի Ժողովոյ .

Եթէ օրէնքը կը ներէ , հաճեցէք ամենայն Հայոց Կաթողիկոսական խնդրոյն նկատմամբ կարծիքս ներկայել Պատկառելի Ժողովոյն՝ որ է

1. Եկեղեցական վիճակային Ժողովոյ պատրաստած ընտրելեաց ցանկը նոյնը պահել , զի գաւառներէն քուէ ընդունելու ժամանակ չ'կայ , միայն թէ յաջորդ ընտրելին առնուլ և , ցանկը ամբողջացնել եօթի , (եօթը թիւը 1866 թուականին որոշուած և ընդունուած է Ազգային Ժողովէն) :

2. Այս անգամի համար եւս 1884ի եղանակաւ մասնակցել ընտրութեան : Ընտրութեան մասնակցել անպատճառ :

3. Ազգային Ժողովոյ մասնակցութեան արդիւնքը համազգային ընտրողական Ժողովոյ ներկայել երկու պատուիրակաց ձեռօք , որոց մին եկեղեցական եւ մին աշխարհական պէտք է լինին . եւ

4. Արտօնել պատուիրակներն որ երբ Համազգային Ժողովն ընդունի Ազգային Ժողովոյ մասնակցութեան եղանակը , բողոքադիր մը ներկայացնեն նոյն Ժողովոյն : Բողոքադրոյ հիմնական կէտերն պէտք է որոշէ Ազգային Ժողովը :

Ի վերջոյ կառաջարկեմ որ Ազգային Ժողովն այժմէն որոշէ որ նորընտիր Հայրապետին հետ Պալատէնիոյ՝ մասնաւորապէս ընտրական եղանակի խնդրոյն համար անմիջապէս բանակցութեան ըսկրի եւ իբրեւ մասնաւոր խնդիր շարունակէ : 1866ին որոշած է եւ սկսած բանակցութեան , բայց չէ շարունակած :

Մատրեսու Եպիսկ. Իզմիրեան
21 Փետրուար 1883

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Իզմիրեան Սրբազանի զբաւոր կարծիքն ալ ըսցիք : Հետեւաբար այլ ևս քուէի պիտի դնեմ նոյն վիճարանութեան մասին , և սուր վարչութեան առաջարկի դիրն :

ԶԱՅՆԵՐ — Շան ըստ, շատ ըստ :

Հետևարար բուժարկութիւն կատարուեալով, Ժողովն միաձայնութեամբ կՈՐՈՇԷ փակել վիճարանութիւնը :

Այս Ատենապետ էֆէնտի բուէի կը զընէ վարչութեան առաջարկի գիրն, ի մասին Կաթողիկոսական խնդրոյն, զոր Ժողովն կը մերժէ Զի դէմ բուէից մեծամասնութեամբ :

(Յե՞ր շո՛ւտաբո՛ւրեան)

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Վիճարանութեան փակումը բուէի դրուելէ և ընդունելէ վերջ, ըստ օրինի, կանցնիմբ ընտրութեան մասնակցութեան եղանակի մասին ներկայացեալ դանազան առաջարկներն ժողովոյք բուէին ենթարկել :

Ինչպէս գիտէք, Զեր Ատենապետաց Դիւանն, ըստ յանձնարարութեան ժողովոյք, խնդիրն ուսումնասիրելով տեղեկագիր մը բերած էր անցեալ նստին, որոյ եղրակացութիւնն էր ձիջք 1884ի եղանակու մասնակցիլ և այս անգամ Կաթողիկոսական ընտրութեան :

Արդ, ով որ համալիտ է Ատենապետաց Դիւանի սոյն եղրակացութեան, թող հաճի յոտնկայս իւր հաւանութիւնն յայտնել :

Հետևարար յոտնկայս բուժարկութիւն կատարուելով, Ժողովն 4 բուէի դէմ 29 բուէով կՐՆԻՌԻՆԻ Ատենապետաց Դիւանի տեղեկագրի եղրակացութիւնն՝ և ըստ այնմ կՈՐՈՇԷ ձիջք 1884ի եղանակու մասնակցիլ և այս անգամ Ամեն. Հայոց Կաթողիկոսի ընտրութեան :

Սոյն բուէարկութեան մէջ հակառակ բուէ կուտան հետեւեալ 4 Երեսփոխանք .

- Գարրիէլ էֆէնտի Նորատունկեան
- Յակոբ » Արշակ
- Ոսկի ԲՅՅ. Օհանեան
- Նիկողոս էֆէնտի Թիւրքաշտման

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Այժմ խնդիրն է որոշել թէ՛ այս անգամ ևս նոր ընտրութիւն պիտի կատարուի թէ՛ չ՛՝ անցեալ տարուան ցանկըն պիտի ընդունուի : Այս մասին Գուրգէն և Թորոսեան էֆէնտիներու կողմանէ գիր մը կոյ Դիւանին վրայ, որով կառավարիկն փոխանակ վետին նոր ընտրութիւն կատարելու, Արքային ծաղով անցեալ տարուան ետանուն ցանկըն լրացնել՝ նոյն ցանկէն դուրս առաւելագոյն բուէ ստացող Եղիակոսոսին անուամբ :

Ուստի կը հրատարեմ զԵրեսփոխան Տեարս յայտնել այս մասին իւրեանց զիտողութիւնքն :

ԶԵՐԱՋ Մ. ԷՖ. — Ինչպէս որ կառավարիկ Ազգային Ժողովոյ ետանուն ցանկն լրացնել նոյն ցանկէն դուրս առաւելագոյն բուէ ստացող Եղիակոսոսին անուամբ, նմանապէս օրինաւոր է՝ Համագումար Ժողովոյ եօթն ընտրելեաց ցանկն ևս լրացնել վիճակու դուրս մնացեալ Եղիակոսոսին, սոյնինքն Համագումարի ութերորդ ընտրելոյն անուամբ, որ հոգեւոր Պատրիարքին վստահամամար կը լինի եօթերորդ ընտրելի :

Եթէ Գուրգէն և Թորոսեան էֆէնտիներու կողմանէ ներկայացեալ բանաձևն կցուի նաև իմ այս յաւելում, յայնժամ խնդիրն կրնայ իւր օրինական ձևն ստանալ և ըստ այնմ բուէի զրուիլ :

ԶԱՅՆԵՐ — Այո՛, կընդունիմք :

ՀԱՅԵԱՆ Յ. ԷՖ. — Ես կառավարեմ փոխանակ անցեալ տարուան ցանկն նոյնութեամբ ընդունելու, նոյն ցանկին վրայ վերջստին բուէարկութիւն կատարել, զի այս կերպով կրնայ ըլլալ որ անցեալ տարի 50 բուէ ստացող Եղիակոսոսն, այս անգամ 60 և թերեւ աւելի բուէ ստանայ և այս աւելի պատուաբեր է ընտրելոյն համար :

Ինձ այնպէս կը թուի թէ՛ կթէ Ժողովս

այս անգամ ևս նոր բուժարկութիւն չ'իտաւ, որէ և շատանոց անցեալ տարուան գործողութեամբը; պարզապէս զրկանք մը ըրած պիտի լինի եռամտու ցանկին մէջ գտնուող Եպիսկոպոսաց նկատմամբ:

ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆ Գ. ԷՅ. — Ընդունելով հանդերձ Գորգէն և Թորոսեան էֆէնտիւնը, որու առաջարկն, ինչպէս նաև Զերալը էֆիկոզմանէ եղած յաւելումն, արժանի է կարծեմ որ Ազգ. Ժողովն եռանուն ցանկին վրայէն զէթ Կոմիտէիական աստձին ընտրելոյն համար նոր բուժարկութիւն կատարէ, ըստ որում, այն եկեղեցականն որ անցեալ տարի ստացած էր 50 քուէ՝ իրը երկրորդ ընտրելի, այս տարի կարող է՝ իրը առաջին ընտրելի՝ ինչպէս դիտել տուաւ Հաճեան էֆէնտին, ըստանալ 80-90 քուէ: Այն Երեսփոխանք որք անցեալ տարի իրենց քուէներն հողեղոս Ներսէս Պատրիարքին տուին, կրնան այս տարի սլ գայնս Խրիմեան Սրբազանի տուլ, որով Տաճկահայոց առաջին ընտրելոյն վարկու աւելի բարձրացուցած և նմա աւելի զօրաւոր ձայն մը տուած կը լինիսք: Եւ եթէ չեմ առաջարկեր որ Համագումար Ժողովն ևս նոր ընտրութիւն կատարէ, պատճառն ոչ թէ յարգանոց պակասութիւնն է, ոչ թամանակին բացարձակ պակասութիւնն:

ՀԱՃԵԱՆ Յ. ԷՅ. — Ըստ ամենայնի համարիտ եմ նորատունիկեան էֆէնտին:

Տ. Վ. ՎՐԴ. Տ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ — Եթէ Ալգոյին Ժողովն վերադին բուժարկութիւն կատարէ, յայժամ Համագումար Ժողովն ևս իրաւունք պիտի ունենայ նոր բուժարկութիւն պահանջելու, զի գուցէ սա իւր անցեալ տարուան երկրորդ ընտրելին այս անգամ առաջին ընտրելի չ'ներկայացնէ:

ԹՈՐՈՍԵԱՆ Յ. ԷՅ. — Երբ սլահ մ'առաջ այս եղանակն բացատրելու ելայ, երկու ուրոջ մասանց բաժնեցի դայն, նախ՝ Համագումարին վերաբերեալ գործողութեանց մասն և երկրորդ՝ Ազգային Ժողովոյ:

Եթէ վերստին բուժարկութիւն կատարուի, Համագումար Ժողովոյ մասնակցութիւն

ներն չ'պիտի կարենամք իրագործել, զի նախ թաղէս իսկ անկարելի է, իսկ եթէ առանց Համագումարի մասնակցութեան ձեռնարկենք վերընտրութեան, ամբողջութեանն պիտի վնասեմք, ինչ որ Առնեապետաց Գիւանի կարծիքն ալ էր:

Գալով բուէից քանակութեան և չափին, անցեալ տարի ժորձայլ տեսնուեցաւ, նոյն իսկ Էջմիածնոց մէջ կատարուած ընտրութենէն, թէ՛ Տաճկահայոց առաջին ընտրելին լոկ բարոյական սպիտակաբիւն մը կընէ ընտրողաց վրայ և անին անդին չ'անցնիր, ըստ որում՝ ՚ի հաշիւ չեն առնուիր իւր ստացած քուէներն՝ որք միայն Ա. Բ. Գ. կարգն ցոյց կուտան: Հետևաբար քանի որ այս համեմատութեամբ առաւելութիւն կայ, և ինչպէս ըսի, հաշուի չ'են առնուիր իւր ստացած քուէներն, բնաւ անպատեհութիւն չ'կայ 84ի ցուցակին վրայ պատրաստել եռանուն ցանկն՝ առանց նոր բուժարկութեան:

ՄԵԼԻՔԵԱՆ Մ. ԷՅ. — Եթէ ճիշդ անցեալ տարուան նման՝ Խրիմեան Սրբազան 50, Մէլքիսեղիկ Սրբազան 42 և Ալեքսեան Սրբազան 18 քուէով պիտի զրկուին ՚ի Ս. Էջմիածին, առի կարի անպատուարեր է թէ՛ Ժողովոյս և թէ՛ ընտրելեաց համար, սա նկատողութեամբ որ անցեալ տարի 10ի քուէարկուք մասնակցած լինելով ընտրութեան, ընտրելեաց և ոչ մին կրցած է շահիլ քուէից մեծամասնութիւնն: Իսկ եթէ առանց բուէից քանակութիւնն ՚ի հաշիւ առնուլ, լոկ Ա. Բ. Գ. ընտրելի նշանակեմք և աւագային մէջ՝ ընտրողական Ժողովոյ քուէներն մեր բուէից վրայ բարդելու խնդիր ծագել, յայժամ պիտի ոչնչանան մեր երեք ընտրելեաց շահած քուէներն միանգամայն: Առտի այս արդարացի նկատումներով, ես ևս նոր ընտրութիւն կատարելու կողմն եմ: Իսկ եթէ առայս՝ Համագումար Ժողովն առարկէ թէ՛ ինքն ևս վերստին բուժարկութիւն պիտի կատարէ, որպէս կը յայտնէ Տ. Վահան վարդապետը, կընեմ թէ՛ նա իրաւունք չունի վերստին բուժարկութիւն պահանջելու, ըստ որում՝ փակեալ ցանկ տուած է Ազգային Ժողովոյս, որ առանց անկից դուրս ելնելու, իրաւունք ու

նի նոյն ցանկին վրայէն նոր ընտրութիւն կատարել :

ԱՏՏԵԱՊԵՏ ԷՅ. — Առեւտրական Վրաստանի առաջարկին զոր ընդունեցիր պահ մ'առաջ նոր բուձարկութիւն կատարելու կամ չ'կատարելու խնդրը չունի իր մէջ, այլ պարզապէս 1884ի եղանակն ցոյց կուտայ : Աւտի ժողովն երկու բուն սնի ընելիք, կամ Համագումար ժողովոյ ցանկին վրայ նոր բուձարկութիւն կատարելով, երեք ընտրելի ներկայացնել, և կամ՝ անցեալ աստուան եռամեան ցանկն ընդունելու աստուան բուձ ստացող ընտրելու ցանկ յաւելմամբ :

Նորաստեղծեան և Հաճեան էֆէնտիք լաւագոյն կը համարին նոր բուձարկութիւն կատարել, իսկ մաս մը Երեսփոխանք հակառակն կը պնդեն : Մէկ կողմէն առաջարկուածը՝ մեր ընտրելոյն բարոյական ազդեցութիւնն առել ցրեմուն վրայ է, իսկ միւս կողմէն՝ Համագումար և Ազգային ժողովոյ միջև խնդիր չ'յարձանելու նպատակաւ : Աւտի Վրաստան պարտք է ժողովոյ բուձին ենթարկել ներկայացեալ ցանկ երկու առաջարկներն :

Չայս տեսելով, Առեւտրական էֆէնտի նախ բուձի կենթարկել՝ վերադին բուձարկութիւն կատարելու մասին Նորաստեղծեան և Հաճեան էֆէնտի կողմանէ կ'զայտարարուին, զոր ժողովն կ'ընտրէ ճիշտ քանակութեամբ : Աւտի Վրաստան պարտք է ժողովոյ բուձին ենթարկել ներկայացեալ ցանկ երկու առաջարկներն :

Այս Առեւտրական էֆէնտի բուձի կը դնէ Յ. Գուրգենի և Յ. Թորոսեան էֆէնտիներու կողմանէ առաջարկեալ և Չերազ Մ. էֆէնտիէ բարեփոխեալ բունածին, զոր ժողովն ճ բուձի կ'ընտրէ միտնայնութեամբ կ'ընտրէ ճիշտ քանակութեամբ :

Ա. Կաթողիկոսական ընտրութեան մասնակցի 1884ի եղանակն համեմատ.

Բ. Համագումար ժողովոյ և Ազգային ժողովոյ անցեալ աստուան կատարած Կաթողիկոսական ընտրութիւններն նոյնութեամբ ընդունելով Համագումար ժողովոյ եօթն ընտրելու ցանկին վրայ նոր բուձարկութիւն կատարելու նպատակաւ և Ազգային ժողովոյ եռամեան ցանկը, որ պահուել է հոգեւոր Տ. Ներսէս Ս. Պատրիարքի վարձաններով, լրացնել նոյն եռամեան ցանկին զուրս առաւելագոյն բուձ ստացող Եպիսկոպոսին անուամբ :

(Թեո Կատարելու Էնտ)

ԱՏՏԵԱՊԵՏ ԷՅ. — Այժմ կը մնայ որոշել պատուիրակութեան խնդիրն, այլ ըստ

որում ժողովոյս փակման որոշեալ ժամն եկած հասած է, հետևորար սյս խնդիրն յառաջիկայ նտրի մէջ միայն նկատողութեան պիտի առնուի :

(Հասանութեան ցոյցեր)

ՄԻՐԵԱՆ Տ. Յ. ՔԷՑ. — (Իբր անդամ վարչութեան) Առեւտրական էֆէնտի, բուն որ վարչութեան առաջարկի դիրն մերժուեցաւ, կը խնդրեմ որ Ազգային ժողովն սյս որոշապէս զձէ այն հրահանգ, զոր Չեր Վեդր. վարչութիւնն պարտի առ ընդ հուպ գաւտուական Առաջարկոյ, Ս. Սինդիկէ իրենց ուղղեալմանակցութեան հրահանգին նկատմամբ :

ԱՏՏԵԱՊԵՏ ԷՅ. — Այս մասին Վրաստան կատարել յաւելու բուձարկելու բանածին թէ՛ ըստ սրոյնան ժողովոյս, վարչութիւնն անմիջապէս հեռագրու հրահանգ պիտի տայ գաւտուական Առաջարկոյ և վարչութեան որ իրենց եղած Սինդիկան հրահանգին 'ի պատահման' յայտարարեն թէ՛ իրենց օրինակար և միակ ներկայացուցչէ մարմին Վ. Պոլսոյ այս Ազգային ժողովն է, որ ըստ Սահմանադրութեան ՅԱրդ. յօդուածոյ պրամագրութեան՝ միայն իրաւունք ունի 'ի դիմաց Տաճկաստանի Հայոց՝ մասնակցել Ամեն. Հայոց Կաթողիկոսի ընտրութեան : Հետևապէս այն հրահանգին հակառակ վարելով որ և իցէ պատուական մարմինք պատասխանատու պիտի մնան առաջի օրինաց և Ազգին :

ՋԱՅՆԵՐ. — Շատ օրինաւոր՝ այդ :

Յաւարտ նտրին, Առեւտրական էֆէնտի ժողովին կը հարգող Մշոյ Առաջնորդական Փոխանորդէն ևս Ազգային ժողովն ուղղեալ հետևեալ հեռագիրն :

Առ Վեմ. Առեւտրական Ազգ. ժողովոյ .

« Մշոյ ամբողջ հասարակութիւնն ստուար հանրագրով փափաք կը յայտնէ տեսնել զիդիմեան Սրբազան Կաթողիկոսական Աթոռոյն վրայ » :

Առաջնորդական Փոխանորդ Մշոյ

Առեւտրական կը վերնայ 'ի ժամ 7, յաջորդին իսան 8 օրէն գումարելու որոշմամբ :

Առեւտրական Առեւտրական Տ. ՊՕՏԵԱԿԵԱՆ Տ. ԵՌԱՍՈՒՅԵԱՆ

Ն Ի Ս Տ Ժ Ը.

1 ՄԱՐՏ 1885

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵՍՓՈՒՍԱՆՔ

ԿԵԳՐՈՆԱԿԱՆ ԵՐԵՍՓՈՒՍԱՆՔ

ԵԿԵՂԵՍԱԿԱՆՔ

Ա. Վ. ԻճԱԿ

- 1 Միսէճն Եպս. Ա. Ֆէրեան Բ
- 2 Կարապետ Վ. Բարդատունի Բ
- 3 Վահան Վրդ. Տ. Մինասեան
- 4 Կարապետ Քահ. Աթիեան

Բ. Վ. ԻճԱԿ

- 5 Խորէն Արքեպ. Նոր-Պէյ Բ
- 6 Մատթէոս Եպս. Իգմիրեան Բ Պ
- 7 Յովհաննէս Քահ. Մկրեան
- 8 Գրիգոր » Աճէմեան

Գ. Վ. ԻճԱԿ

- 9 Յակոբ Վ. Ա. Փարսաղեան Բ 2
- 10 Խորէն Քահ. Փէշիվանեան Բ 3
- 11 Ոսկի Քահ. Օհանեան
- 12

Դ. Վ. ԻճԱԿ

- 13 Եղիշէ » Այվաղեան
- 14 Յովհաննէս Վ. Սըշարունի
- 15 Սահակ Քահ. Տ. Սարգսեան Բ 2
- 16

Ե. Վ. ԻճԱԿ

- 17 Յովսէփ Վարդ. Այվաղեան Բ
- 18 Գարեգին » Թաթարեան Բ 2
- 19 Սուքիաս Քահ. Ստեփանեան Բ 2
- 20 Գարրիէլ » Խանճեան

- Բ Բաղակայութիւն առաջին :
- 2 » երկրորդ :
- Պ » բանաւոր պատճառաւ :

ԱՅԵՐԵՎԱՆՔ
Ա. Վ. ԻճԱԿ

Գում-Գարու, Կետիկ-Վաշա-
Եւ Գում-Գարուի ղուրս

- 21 Գրիգոր Պէրպէրեան Բ 3
- 22 Կարապետ Աղարդմանեան
- 23 Բարթող Գիւրքճիւղաշեան
- 24 Յ. Մէրեմ-Գուլի
- 25 Տիգրան Հիւնքեարպէյէնու Բ
- 26 Աւետիս Սուրէնեան Բ Պ
- 27 Տօթ. Այվաղեան Բ
- 28 Գէորդ Այվաղեան Բ Պ
- 29 Յակոբ Եճմէնիճեան
- 30 Յակոբ Գուրգէն
- 31 Խաչիկ Կամարակեան Բ Պ
- 32 Միհրան Խնճէան Բ
- 33 Մարտիրոս Էքեղեան Բ
- 34 Մանուէլ Պէշիբեան Բ 3
- 35
- 36
- 37

Բ. Վ. ԻճԱԿ
Պէշիկբաշ

- 38 Բարսեղ Հայաճեան Բ
- 39 Յովհաննէս Քէրէտէճեան
- 40 Մելքոն Պարծոնիկեան Բ
- 41 Եհնի-Գարու Բ Պ
- 42 Մարուպէ Յրէնիկեան Բ
- 43 Յակոբ Պօշնակեան
- 44

Իսկիւտար Ս. Խաչ

- 45 Միսէճն Յէլէկեան Բ
- 46 Գարրիէլ Նորատունիեան

47 Գասպար Գասպարեան
48

Իսկիւտար Ս. Կարապետ

- 49 Պօղոս Թորղոմեան
- 50 Տրդատ Փարսաղեան
- 51 Յակոբ Հանճեան
- 52

Գ. Վ. ԻճԱԿ
Գասըմ-Բաշա

- 53 Գասպար Չերաղ Բ 3
- Բերա
- 54 Գրիգոր Աշխիւյէճեան Բ
- 55 Դաղար Հովուեան
- 56 Յարութիւն Պէկեան
- 57 Նշան Պօյաճեան Բ 3
- 58 Վրէշն Օրմանեան
- 59 Սինքերբի Մանուկեան Բ
- 60 Համարձու Մաղպուլե. Բ
- 61 Մանուկ Աւանեան Բ Պ
- 62

Միջագիւղ

- 63 Տիգրան Նուսուֆեան
- 64 Մկրտիչ Գաղանճեան
- 65 Մկրտիչ Չանրմեան
- 66 Ստեփան Տամատեան Բ
- 67

Պէլգօզ Եւ Դալարիա

68 Միջայէլ Մամիկոնեան

Դ. Վ. ԻճԱԿ

- Քուզուճնուգ Եւ Իճատիէ
- 69 Մկրտիչ Մէլգարեան
- 70 Սիմօն Մաքսուտեան Բ 3

Գատրգիւղ	ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԵՐԵՍՓՈՒԱՆՔ	Նիկոմիդիա
71 Գառնիկ Յովակիմեան Բ		120 Կարապետ Ս. Իւթիւճեան
72 Կարապետ Հազարեան	Ա. Վիճակ	ԱԿԸ
Նարլը-Գաբու	Զմշկամազ	121 Յակոբ Գորեան
73 Միհրան Տէօբմէճեան	101 Գաղատիա	122 Կարապետ Երէջեան
Եհնի-Մանայի Ե Ծամարիոյ	102 Ատանա	123 Կարապետ Խաչիկեան Բ
74 Թօլի-Գալու	103 Մինաս Չերազ	Բաղէշ
75 Ելուպ Ս. Եղիա Ե. Ս. Աստուածամծին	Սղերդ	124 Արփիար Արփիարեան
76 Գուրու-Զեշմէ	10½ Մատթէոս Ալէքսանեան Բ	Գ. Վիճակ
77 Կարապետ Սըբաճեան Բ	Եօզղատ	Թէքիլտաղ
Հիսար Ե. Պօյաճի-Գիւղ	105 Մալաքիա	125 Տիգրան Գ. Սինանեան
78 Նոր-Գիւղ Ե. Սքեմիա	106 Գէորգ Վարդանեան	Կեսարիա
79 Պալատ	Իզմիր	126 Խարբերդ
80 Մկրտիչ Կիւմուշեան Բ 2	107 Եգիպտոս	127 Պալքեմեր
81 Ռէթէոս Թաղէոսեան	108 Աբրահամ Մուրատեան	128 Ստեփան Գօթօլեան
82 Ներսէս Երէջեան	Բ. Վիճակ	Մուշ
Քարակեօմրիւկ	Պրուսա	129 Ստեփան Փափազեան Բ
83 Յովհաննէս Թորոսեան	109 Քրիստոստուր Դազարոսեան	Տիվրիկ
84 Կարապետ Փանոսեան	Ե. Ղոկիա	130 Նշան Գարագաշ Բ
Ե. Վիճակ	140 Կարապետ Կիւրճեան Բ Պ	Զէյբուն Ե. Մարաշ
Մամարիա	Ամասիա	131 Տրապիզօն
85 Յակոբ Արշալ	141 Համլարձուժ Ալաճաճեան	132 Ե. Վիճակ
86 Յովհաննէս Նուրեան Բ 3	Բալու	Պաղտատ
87 Ռուբէն Կիւմուշի շէրտան Բ Պ	142 Յովհաննէս Ազնաւորեան Բ 3	133 Կարապետ Մէթեան Բ
88	Եղեսիա	Տիգրանակերտ
89	143 Յակոբ Իւթիւճեան Բ	134 Միհրան Չօպանեան Բ
90	Մանճըլլի	Վան
91	Հաճըն	135 Մարկոս Աղաբէգեանց
92	Երզնկա	Աղբամար
93	146 Ռիթէոս Պէրպէրեան	136 Հալեպ Ե. Այնթապ
94	Գ. Վիճակ	137 Սեբաստիա
Խասգիւղ	Կարին	138 Մկրտիչ Յ. Մէլիքեան
95 Ռուբէն Պուլիուրեան	147 Սերովբէ Ազնաւորեան	Ռուսանուզ
96 Նիկողոս Թիւպէնտեան	Քեօթանեա	139 Բաբերդ
97 Նշան Փափազեան	148 Ա. Ետիս Թընկրեան	140
98	Աղրիանուպօլլիս	
99	149	
100		

ԱՁԳԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԴԱՄԲ ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՅ

1.	Տ.	Խորէն	Արքեպս.	Նար—Պէյ	Ա.	Արեւադէբ
2.	»	Սիւնն	Եպս.	Սէֆէրեան	Բ.	»
3.	»	Մատթէոս	»	Իլմիրլեան		
4.	»	Գարեգին	Վրդ.	Թաթարեան		
5.	»	Վահան	»	Տ. Մինասեան	Ա.	Արեւադէբ
6.	»	Տաճատ	»	Ոսկանեան	Բ.	»
7.	»	Յակոբ	»	Ա. Փափաղեան		
8.	»	Յովհաննէս	»	Արշարունի		
9.	»	Յովհաննէս	Քհյ.	Միրեան		
10.	»	Սահակ	»	Տ. Սարգսեան		
11.	»	Սուրբաս	»	Ստեփաննեան		
12.	»	Գրիգոր	»	Սէէմեան		
13.	»	Խորէն	»	Փէհլիւսեան		
14.	»	Կարապետ	»	Սէթեան		

ԱՆԴԱՄԲ ԲՅԱՍՏԵՍԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՅ

1.	Աղնաւորեան	Յովհաննէս	Էֆէնտի		
2.	Այվաղեան	Տօք. Նշան	»	Բ.	Արեւադէբ
3.	Գըրճճըեան	Գէորգ	»		
4.	Թորոսեան	Յովհաննէս	»	Ա.	Արեւադէբ
5.	Խըտըրեան	Գրիգոր	»		
6.	Խօրասանճեան	Թովմաս	»		
7.	Հաղարեան	Կարապետ	»		
8.	Հալաճեան	Բայսեղ	»	Բ.	Արեւադէբ
9.	Մաքսուտեան	Սիմոն	Պէյ	Ա.	»
10.	Մամիկոնեան	Միքայէլ	Էֆէնտի		
11.	Պապօեան	Պապի	»		
12.	Սթիմարսճեան	Գէորգ	»		
13.	Փէշտիմալճեան	Տօքթօր Տիգրան	»		
14.	Բիւրքճիլսանլեան	Կարապետ	»		

ՊԵՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՏԵՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՔ՝

Բացակայութիւն .

Օ Ր Ա Կ Ա Ր Գ

Խնդիր Կաթողիկոսական (Շարունակութիւն վիճաբանութեան) .

